

Kakšno je gospodarsko stanje letos?

Zelo velik del našega kmetijskega ljudstva živi izključno od vinogradništva. Par polovnjakov vina v normalni letini je edini dohodek. In letos? Uime in vremenske neizgode so opustošile pretežno večino vinogradov in letošnji pridelek znaša jedva eno šestino do eno četrtino navadne letine. V mnogih krajih se tega ni! Kdor zna, koliko obleke se strga pri obdelovanju vinograda in kakšni so sedaj stroški, ta mi pač mora pritrčiti, da naš kmet vinogradnik nima ob svojih praznih upih in praznih sodih niti volje niti močnosti, da bi se komu smejal. Pač pa gleda s težko srčbo in z grenkostjo v srcu v negotovo bodočnost. Le oglejte si naše vinogradne kraje, pa mi morate pritrčiti, da ne pretiravam!

Naši sadjarji so imeli letos nenavadno malo sadja. Spomladansko deževje je z mrazom vred ugonobilo zgodnje in pozno sadje že v cvetu in posebej zelena Stajerska že dolgo vrsto let ni imela tako slabe sadne letine, kakor ravno letos. Ali so menda to tisti ljudje, ki se naj smejejo drugim?!

In naši živinorejci?! Ti so imeli prav posebno nesrečo. Pretežna večina občin je bila prizadeta po raznih nalezljivih boleznih. Pljučna kuga, bolezen na goben in parkljih ter cela vrsta drugih, so bili stalni strašni gostje v hlevih za govedo. Pri svinjah je bilo še slabše. Poznam veliko število vasi, kjer je poginilo ali na prisilnem zakolu padlo do tri četrtine vseh svinj v občini. Kaj ne, gospodje, tako prizadet kmet se posebno lahko smeje! Le čitajte samo uradna poročila v uradnem listu o teh stvareh, pa boste morali pritrčiti, da nič ne pretiravam. Če bi videli toliko, kakor sem videl jaz, pa boste morali imeti o kmetu drugo mnenje, kakor ga imate sedaj.

Ne bom opisoval naravnost nepreglednih težav in stroškov, ki so jih imeli letos naši kmetijski ljudje s spraviljanjem krme, stelje in vseh poljskih pridelkov. Vprašajte našega poljedelca, koliko je pridelal letos pšenice, rži, krompirja! Ali se nič ne spominjate, da je gnjila in propadala ajda tedne in mesece na njivah zaradi neugodnega vremena? Toda kmet-skemu ljudstvu ne boste verjeli, zato le vprašajte pri zastopniku ministerstva za prehrano Slovenije, koliko živil mora kupiti kmetško ljudstvo!

Druge težave in krivice.

K vsem tem gospodarskim neizgode, nesrečam in težavam pa še pride pritisk od strani davčnih oblasti, kakor ga dosedaj še nikdar ni bilo. To je pač delo in sad socialistične in liberalno-demokratske vlade! Se nikoli ni bilo tako trdega osebnodohodninskega in celo nepostavnega vinskega davka ter drugih direktnih in indirektnih davščin, kakor pod sedanjico vlado.

Pridenimo k temu še dejstvo, da se je ljudstvu odvzelo pri kolekovanju kar meni nič, tebi nič 20% težko pridobljenega denarja in da se ta odvzeti denar ne obrestuje!

Vaša metoda je pač ta: pe sramotnih cenah, ki niso v nobenem razmerju s skrbjo, s trudom, z delom in znojem, naj prodaja kmetško ljudstvo brez izjeme svoje pridelke. Za drag denar pa naj kupuje vse karkoli rabi, pa naj bo to žebelj na okovani čevljevi peti ali klobuk, odnosno ruta na glavi, naj bo motika v roki ali mlatilni stroj v skednju!

Pomoč je v nas samih!

Toda kaj se bomo veliko prerekali?! Prepričali mi naših načelnih kulturnih in gospodarskih razprotnikov ne bomo. Le spominjamo se daleč nazaj v prejšnja leta! Vedno so po svojih shodih in po svojih listih vpili, da kmetško ljudstvo odira. Tudi tedaj je to bilo, ko so imeli kmetški pridelki sramotno nizke cene. Eno samo sredstvo imamo, ki je zanesljivo in uspešno: politično in gospodarsko, se trdno organizirajmo! Vse naše krščansko in kmetško ljudstvo mora priti do prepričanja, da mu je pogoj za obstanek in procvit le v močni politični organizaciji: Kmečki zvezi in v naših kmetijskih zadrugah. Zato vsi z vneto in požrtvovalnostjo na delo!

Kmečka zveza je znala odbiti marsikateri udarec, ki so ga naši vsakovrstni nasprotniki namenili našemu slovenskemu krščanskemu kmetškemu ljudstvu. Vsled zavednosti, moštosti in poštenosti naših ljudi bo zmagovala in vršila tudi naprej svojo nalogo. Naše vrste se množijo po celi Jugoslaviji bolj kakor pri katerikoli drugi stranki in ko bomo številno močni, bomo točko za točko uresničevali naš program, ki ne pozna in ne oznanja sovraštva, temveč hoče le pravico vsakomur.

Pomislek o davku na vojne dobičke.

(Opomba: Objavili smo postavbo o davku na vojne dobičke v štev. 1-t. l. "Slov. Gospodarja.")

Slednjice je vlada izdelala načrt davka za vojne dobičke, katerega smo tako silno zahtevali in ki je tako silno potreben. Pravzaprav bi se morali te postavbe veseliti, vendar se je pa za enkrat še ne moremo. V tem suhem osnutku ni namreč nič povedano, kaj se bo smatralo za vojni dobiček in kdo bo ta dobiček ocenjeval. Mogoče je in vidimo nevarnost, da bodo pri kmetijskih obratih ravnotako ocenjevali dobičke in delali bilance, kakor pri tovarniških ali celo kakor pri trgovskih ali bankirskih podjetjih. Vzemimo en slučaj: Kmet Miha je imel pred vojsko prav majhno domačijo-kmetijo, katero so cenili na 10.000 K. Bil je zelo zadolžen, vsega dolga je imel do 5000 K. Ko se je oženil in začel kmetovati, ni bil kljub svoji varčnosti in marljivosti niti v stanu plačevati obresti in dolg je raste vedno bolj. Nekaj let pred vojno se je začelo njegovo stanje boljšati, otroci so odrasli in pomagali, vino je imelo boljše ceno. Prišel je tako daleč, da je vsaj redno plačeval obresti, plačal nekaj najmanjših dolgov, nekoliko zboljšal kmetijo, si omislil živine itd. Upal je, da pride tako daleč, da bo lahko nekdo zapustil otrokom dobro urejeno kmetijo brez dolga in sam bo za starost preskrbljen. Med tem je prišla vojna. Dva najstarejša sina, 18-20letna fanti, sta morala k vojakom, eden je ubit, drugi se je vrnil domov

ves izčrpan, za delo le malo sposoben. Tudi gospodar se je kot črnovojnik potikal in stradal po raznih etapah in je sedaj izčrpan. Delala je mali z majhnimi otroci, ki so vsled napora v rasti in razvoju zaostali. Toda poljski pridelki so rasti v ceni. Žena je prodala vino in plačala ves dolg. Odprodati je morala tudi nekaj živine. Sedaj ima v posojilnici 10.000 K in nič dolga, a posestvo je cenjeno na 50.000 K. Torej je sedaj za 55.000 K bogatejši, kot je bil pred vojno. Ali je to res in ali naj se mu vsled tega naloži davek na vojne dobičke? Po vladnem načrtu bi moral plačati 21.000 K vojnega dobička. V resnici je pa posestvo sedaj veliko manj vredno kot pred vojsko. Cenjeno je tako visoko samo radi tega, ker je sedaj denar malo vreden. Rodbina, ki je bila pravzaprav kmetov glavni kapital, je sedaj izčrpana in njena delavna sila izrabljena. Sedaj bi sam potreboval denarja, da zopet uredi svoje gospodarstvo. Ako bo moral plačati vojni dobiček, bo moral ne samo dati ves prihranek, ampak še najeti nov velik dolg. Vzeti bo moral posojilo sedaj, ko je denar ničvreden in vračati pozneje, ko bo zopet zelo drag. Tako bo kmet zopet tlačan in suženj kapitala. Ena najlepših gospodarskih pojavov te vojne je ravno, da se je kmet osvobodil svojih dolgov. To svobodo mu moramo varovati. Pri kmetijah se mora torej računati resnični vojni dobiček, ne pa samo dozdevni, nastali iz tega, ker je sedaj zemljišče višje

cenjeno. Upoštevati se mora pa tudi škoda, katero je trpela kmetija radi izgube delavnih sil, radi obrabe kmetijskega inventara in slabjšega, manj pravičnega obdelovanja. Obenem se nikakor ne smejo upoštevati dolgovi, katere je kmet med vojno plačal. Drugačen je dobiček, katerega je naredila banka ali verižnik, čisto drugačen in samo dozdeven pa dobiček, katerega je prinesla vojna malemu kmetu.

Iz tega davka na vojne dobičke kmetje zopet lahko uvidijo, kako kmečki prijatelji so demokrati (liberalci) in socialisti.

Vzrejte plemenske bikce in mrjaške!

Zidanšek, živinorejski nadzornik.

V živinoreji smo Slovenci zaenkrat navezani sami na se. Treba bo pokazati, da si moramo sami iz lastne moči pomagati, treba bo pokazati, da si upamo domača živinska plemena sama iz sebe tako daleč izboljšati, da nam bodo dajala višjih užitkov in s tem boljših dohodkov. Ne smemo si pa prikrivati, da je to težavna naloga, katere brez smotrnega načrta ne bomo mogli zadovoljivo izvršiti. Pri tem načrtu bo treba žilavega, premišljenega dela živinorejskih strokovnjakov, pridnega in zvestega sodelovanja živinorejcev samih in pa medsebojnega trdnega zaupanja. Le s temi predpogoji bo naše delo lahko in hvaležno.

Najvažnejša je trenutno gotova oskrba z dobrimi bikci in merjasci. Iz narodnogospodarskih ozirov se ne smemo preveč zanašati na uvoz plemenskih bikov in merjascev iz inozemstva. Treba bo torej iste v domovini vzrejati. Zato polagam živinorejcem na srce, da puščajo lepe junčke in merjasčke za plemo, seveda naj bodo posestniki pri odberi izbirični. Le potomci zdravih, najbolj dobičkanosnih krav, ki se odlikujejo po dobri mlečnosti, naj se odberejo v ta namen! Zavedajmo se, da je v pravilni odberi za plemo prihodnost naše živinoreje. Živinorejci naj se poslužujejo pri tem velevažnem delu nasveta gospodov živinozdravnikov in živinorejskih inštruktorjev (eden bode imel sedež v Celju). V plemenske namene so najbolj prikladna jesenska in zimska teleta, vsled tega je ravno sedaj pravi čas, izbrati prave živali.

Opozarjam se na to, da bosta kmetijsko poverjenstvo in kmetijska družba znanprej rabila v svrhu pospeševanja živinoreje večje število dobrih plemenjakov, zato se bodo živali v dokazano dobrim pokolenjem lahko prodale. Če bi pa ena ali druga žival navzlic vsej premišljeni plemenski odberi in dobri oskrbi ne odgovarjale za plemo, se to ni nobena nesreča, saj jih še vedno lahko pozneje pustimo skopiti ali pa jih vnovično za zakol. Rizika torej živinorejci pri tem ne bo imeli.

Živinorejci, ki imajo lepo in dobro živino, posebno oni iz priznanih plemenskih okolišev, vzrejte bikce in merjasčke! Pokažimo celemu svetu, da tudi imamo smisel in razumevanje za potrebe naše domače živinoreje.

Na gostijah nabirajte za Kmečko Zvezo!

lo na Spodnjem Stajerskem v mladinski organizaciji pred vojsko, a ta nam je vse pokvarila! In kdo bo zopet delal zidat? Tistih, ki razdirajo, je na tisoče, da na milijone, a delavcev, požrtvovalnih in nesebičnih, vedno manj.

Da, lepo je in lepšega na svetu biti ne more, kakor je mladina navdušena za svoje vzore. Zapisnik Mladeniške in Dekliške Zveze ti pove, o čem se je na sestankih govorilo in deklariralo. Razun domačih govornikov in govornic so nas počastili gg.: dr. Verstovšek, dr. Hohnjec, dr. Kovačič, pokojni župnik Hirti, poslanec Pišek, dvakrat gospod Pušenjak in enkrat sedanji nadučitelj marbreški, g. Lešnik. Razun imenovanih so še govorili odposlanci izobraževalnih društev iz Ribnice, Mute in Slovenskih goric.

Dne 3. marca 1918 je bila pri Sv. Janezu Kerkova slavnost, pri kateri je zaradi deklaracije prišlo do nekoliko razburjenja, kar pa ni vredno, da bi človek jezik obrnil za to. Očitalo se nam je, da silimo pod Srbo. Ko sem bil v gimnaziji v Celju, nam je nekoč dejal gospod profesor blagega spomina, da je za človeka največja nesreča nevednost. Jaz bi še dostavil: nevednost in strast. Nekdo se je med vojsko izrazil, da se bodo Habsburžani še kesali, da niso postavili vislice za take ljudi, kakor je bil ministrski predsednik vitez dr. Seidler in zunanji minister grof Czermin. In sedaj je to resnica. Mi bi bili dobili Jugoslavije tudi brez vojske.

Zadnji sestanek pri Sv. Janezu se je vršil dne 23. sušca 1919. Krasen pomladanski dan! Zborovali smo na prostem pod lipo. Govorila sta gg. Pušenjak in Lešnik. Imeli smo načrt, društveno delovanje od Sv. Janeza preseliti v trg in ondi ustanoviti posojilnico, šitalnico in pevsko društvo. Pa zapihal je nasprotni veter in temni oblaki so zakrili pomladansko sonce. Zlato sonce! Ali se še pokaže ledaj!?

sv. Alojzija, darovana od nemških romarjev. Omeniti je starodavni in lepi Marijin kip v steni evangelijske stranske ladje in v epistolski ladji podoba sv. Jožefa, ki ima spodaj letnico 1833, zgoraj pa napis: S. JOSEF JESUSAV PRELUBI VARH PROSI BOGA. To je: S. Jožef Jezusav prelubi varh prosi Boga. Ko je leta 1756 cerkev pogorela, so postavili nov strešni stol in naročili v Celovcu 4 krasne zvonove, ki so imeli najrazličnejše svetnike upodobljene in pa vsi v latinskem jeziku pobožne prošnje zoper nevihto. Vojska tudi tem zvonovom ni prizanesla. Dasiravno država ni imela pravice jih vzeti, bili so za celih 24 let starejši kakor se je glasila postava o starosti zvonov, ki se morajo sneti, bili so torej zgodovinske vrednosti, in vkljub temu, da so romale prošnje od Poncija do Pilata, so prišli vojaki. Ravno isti večer, ko je cesar Franc Jožef v gradu Schönbrunn ob 9. uri dne 21. novembra 1914 umrl, so zvonovi pri Sv. Janezu zadnjikrat peli. Drugo jutro so jih sneli vojaki. Nesrečna Avstrija! Kakor si delala, takšen je bil tudi tvoj konec. Da bi vsaj Jugoslavija bolj pametna bila! Sicer pa leži še mnogo celih zvonov v skladiščih blizu Gradeva in Dunaja in merodajne oblasti bi se naj brigale za to, da se ti zvonovi povrnejo, ker odškodnine za odvzete zvonove itak ne bo nobene.

Slavni samostan dominikank, od katerega je cerkev sv. Janeza mnogo prejela, je odpravil cesar Jožef II. Postavil ga je v prvi polovici 13. stoletja grajščak Seyfried marbreški. Razun samostanske cerkve stoji dandanes še celotno poslopje, v bližini pa slavna kalvarija kakor je ni blizu in daleč. Mnogo je kalvarija obiskovana vsako nedeljo in praznik, zlasti pa na Veliki petek, ko ob 3. uri popoldne paroma tje kakaj številna procesija. Sedanjni kipi, ki so v človeški velikosti romantično postavljeni med skalovjem in grmovjem, so bili obnovljeni leta 1839. Dasi je cerkev sv. Janeza tekom časa mnogo trpela, je božja

pot še vedno zanimiva ostala. Zeleti je, da bi jo tudi nadalje še obiskovala Slovenec in Nемец, akoravno ju loči nova državna meja. Slovenci pridejo iz župnij Maribor, Brezno, Remšnik, Ribnica, Sv. Anton, Vuhred, Vuzenica in Muta; Nemci pa iz občin Elbischwald, Deutsch-Fresen, Heimschuh, Klein, Säusal in Sv. Ana.

Bodi tudi omenjeno, da je bil Sv. Janez zadnjih 10 let središče in ognjišče mladinske organizacije za marbreški okraj. Mladeniška Zveza in Dekliška Zveza v Mariboru sta imeli pri Sv. Janezu lastno društveno sobo in lastni oder za igre. Novi oder se je nabavil, ko se je ob pričetku vojske na sveti božični večer predstavljala igra: Na betlehemske poljanah. Zivahno je bilo društveno življenje pred vojsko, a tudi med vojsko ni izumrlo. Celu v najbolj kritičnih dneh svetovne vojne sta imeli Mladeniška in Dekliška Zveza pri Sv. Janezu redne občne zборе in sestanke. Dočim se je svet vsled vojne vedno bolj pogrezal v sebičnost in materijalizem, smo se mi navduševali za vse, kar je resnično, lepo in blago in pisu teh vrstic ostanejo ti časi mladinske izobrazbe kot najlepši časi njegovega življenja v spominu. Ne pozabim vas nikdar! Zalibog, mnogo vrlih fantov ni več! Bili so kakor bi jih iz skatljice vzeli. Lepi po duhu in telesu, nadarjeni, nepokvarjeni in iz srečani. Izvrstne moči za društveno delovanje. A vojska jih je pobrala. Tam daleč spe, nekateri pri Gorici, druge krije gališka gruda. Bodi vam zemljica lahka! Na svidenje nad zvezdami! Skoro bi rad pohitel za vami. Saj ni več resnice na svetu. Kako že pravi Kristus v evangeliju: Kadar se bo svet obtal, kadar bodo letni časi bolj mrzli postajali, takrat bo prava ljubezen med ljudmi ginila. Ali ne živimo morda mi v tistih časih? Večkrat se je slišalo med vojsko, najboljši padejo, ni jih več nazaj; slabi pa se vračajo. Kolikokrat sem slišal tožiti: Kako, lepo je bi-